

ÇOK ALANLI SANAT EĞİTİMİ YÖNTEMİNİN 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN RESİMSEL YARATICILIĞINA KATKILARININ CİNSİYET DEĞİŞKENİNE GÖRE İNCELENMESİ

EXAMINING THE CONTRIBUTIONS OF MULTI-FIELD ART EDUCATION METHOD
TO THE ARTISTIC CREATIVITY OF SEVENTH GRADERS ACCORDING TO
GENDER FACTOR

Enver YOLCU¹

Sevda SUBAŞI²

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, Görsel Sanatlar dersindeki eğitim sürecinde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin çocuğun resimsel yaratıcılığına getireceği katkıların cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesidir. Bu araştırma 'Yarı Deneme Modellerinden' "Son Test Kontrol Gruplu Model" yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2013-2014 eğitim öğretim yılında Edirne ili Keşan ilçesi Rasim Ergene Ortaokulu'nda öğrenim gören 48 öğrenciden oluşmaktadır. Deney grubuna Çok Alanlı Sanat Eğitimi uygun öğretim yöntemleri, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim yöntemleri uygulanmıştır. Araştırmaya dair verilerin elde edilmesinde araştırmanın amacı doğrultusunda uygulanan programdan sonra, Yolcu'nun (2001) geliştirdiği "Resimsel Yaratıcılık Testi" öğrencilere uygulanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre farklılık analizlerinde Non parametrik testlerden olan Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere cinsiyet değişkenine göre bakıldığında, deney grubu kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ortalama puanlarının yüksek olmasından dolayı Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin kızların resimsel yaratıcılık düzeylerini olumlu yönde etkilediğini söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Çok Alanlı Sanat Eğitimi, Resimsel Yaratıcılık, Görsel Sanatlar Eğitimi.

Abstract

The main aim of this study is to examine the contributions of Multi-Field Art Education to the artistic creativity of children whether it changes according to gender factor or not. The study was conducted using "non equalized control group model" which is one of the "half test models". The study group consisted at Edirne Province Keşan District Rasim Ergene Secondary School 24 (% 50) of the participants were females and 24 of them were males (%50). While Multi-Field Art Education Methods were used for the experiment group, traditional teaching methods were chosen for the control group. " Pictorial Creativity Test" developed by Yolcu was done after the program in order to obtain the related data. The discriminated analysis for gender variable, Mann Whitney U Test, which one of the non-parametric test was used. According to findings of this research female test group 's average grades are higher than male groups. Referring to these results it can be said that the effective use of Multi-Field Art Education Method contributes positively to the females creativity level.

Keywords: Multi-Field Art Education, Artistic Creativity, Visual Arts Education.

¹ Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, envervolcu@gmail.com

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim İş eğitimi ABD. Yüksek Lisans Mezunu. svdali2222@gmail.com

1.GİRİŞ

Eğitim birçok bilim adamı tarafından davranışlarda yaşantı yoluyla istendik davranış değişikliği meydana getirme olarak tanımlanmıştır. Demirel'e (1993) göre, "eğitim, bireyde davranış değiştirme sürecidir. Bireylerin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişimi meydana getirme sürecidir."

Sanat eğitimi, eğitim ile sanatın değişik konularda, değişik boyutta ve ağırlıkta bir araya geldiği bir alandır. Çevreyle ilk tanışma, görme algılama, adlandırma ve düzenleme ile başlayan sanat eğitimi daha sonra ürün verme, üründen tat alma olarak gelişir. Okul düzeyinde ise sanatsal bilgi deneyimin çocuğa, gence yetişkine belirli bir düzen içinde, kazandırıldığı bir disiplin alan olur. Burada artık sanat, ürünü, tarihi, eleştirisi ve estetiği ile öğretilen ve öğrenilen bir ders olma durumundadır (Kırıçoğlu, 2005).

Algı yetimizin bütünü kavrar bir şekilde geliştirilebilmesi ve bu yolla sanatı da bir bütün olarak algılayabilmesi, eğitime ve özellikle sanat eğitimine büyük görev ve sorumluluklar yüklemektedir. İster yükseköğretim düzeyi öncesinde olsun ister yükseköğrenim düzeyinde, eğer bir sanat eğitimi verilmek isteniyorsa bunun, sadece göstermelik olmaktan çıkıp, algı yetilerini artırıcı, geliştirici ve yönlendirici bir işlevde olması beklenir, dilenir (Erinç, 2004).

1.1. Ergenlik Evresi (13 yaş ve üzeri) İçerisinde Bulunan Çocuğun Özellikleri

Soyut düşünebilmesi gelişen ergen, çevresinde olup biteni kendi algılayışı ve yorumlamasıyla içselleştirebilir. Kişisel ve toplumsal değerlere ilgileri artarken, bireysel olarak kendine has bir kimlik arayışı içerisindedirler. Bir yandan kimlik arayışı bir yandan toplumsal değerlere ayak uydurma çabası ergen benmerkezciliğinin baskın gelmesiyle bunalımlar ve çatışmaların yaşandığı görülebilir. Özellikle aile bireyleri ve öğretmenlerle zaman zaman bu gibi çatışmalar içerisinde oldukları görülebilir. Ergenlerin bu dönemde resim, şiir, müzik gibi sanatsal faaliyetlere ilgilerinin arttığı ve bu yolla kendilerine bir ifade etme aracı arayışları olduğu gözlenir. Bu süreç desteklenerek yaşadığı çatışmaların en aza indirgenmesine yardımcı olunmalıdır (Subaşı, 2014).

Resimsel birçok sorun artık öğrenilerek çözülür ve çözümlenmelidir. Örneğin renk sorunu; renklerin birbiriyle ilişkisindeki etkileşim, renk karışımları, rengin duygusal ve anlatımsal etkileri araştırılarak öğrenilir. Okul çağında ve ilk ergenlik çağında resimde kaybolan bütünlük tekrar kazanılır (Kırıçoğlu, 2005). Işık-gölge, oran-orantı gibi sorunların çözüldüğü perspektif ile derinlik kazanıldığı resimlerde gözlenen unsurlardır. Doğada var olan nesne ve canlılar gerçek boyutlarında olduğu gibi betimlenir ve yeterince ayrıntıya yer verilirken figürlerin hareketli bir yapıda olduğu görülür. Ergenliğin sonuna doğru daha soyut anlatımlarda bulunabilir.

San'a (1979) göre, çizimler ilk kez sanatsal yaratma şeklini alır. Çizim artık bir öyküyü dile getirmektedir. Cinsiyet yönünden iki cins arasında çok ayırım vardır. Kızlar renk zenginliği, formda zariflik, çizgide güzelliğe karşı bir bağlılık gösterirken erkekler daha çok teknik ve mekanik çizimlerle uğraşırlar.

Ayrıca kızların genelde ereklere göre ergenliğe daha erken yaşlarda girmesinden dolayı motor becerileri daha gelişmiş olur ve el becerisi gerektiren işlere karşı daha meyillidirler.

1.2. Çocukta Yaratıcılık

Çocuğun yaratıcılığına ilişkin en önemli veriler, onların yaptıkları resim ve diğer sanatsal etkinliklerdir. Ancak, çocuğun sadece uygulamalarına bakarak tespit yapmak sağlıklı

değildir. Çocuğu süreç içerisinde gözlemleyerek, yaratıcı davranış özelliklerine(özgünlük, akıcılık, esneklik) ilişkin bazı verilerin bulunması gerekmektedir. Bu gözlemler genel olarak aşağıdaki şekliyle belirlenmiştir (Artut, 2009):

- Resimleri içten çizerler.
- Düşüncelerini olay ve objelerle ilişkilendirirler. Aktiviteler genellikle özgündür.
- Dağınık çalışı ve çevreden yardım almayı pek sevmezler.
- Maymun iştahlılık görülebilir.
- Hayal güçleri gelişmiştir, macerayı ve risk almayı severler.
- Yapacağı çalışmalarda alışılmışın dışında farklılıklar görülür.
- Artistik ve estetik konulara ilgi duyarlar.
- Analiz ve sentez yönleri güçlüdür.
- Enerjileri yüksektir. Esprili ve hazır cevaptırlar.
- Varsayımlar üzerinde durarak, tartışmayı severler.
- Yeni düşünce ve yaklaşımlara karşı ilgilidirler.

Çocukların yetişkinlere göre daha esnek düşünebildikleri ve yaratıcı düşünceye daha fazla sahip oldukları söylenebilir. Çocuğun sahip olduğu yaratıcı yeti, eğer kullanılmaz ve geliştirilmezse ileriki yaşamında yaratıcı potansiyelinde azalma görülür ya da yeterince verimli olamaz. Çocuğun yeteneklerini “yaratıcı sanat etkinlikleri ile geliştirmek mümkündür. Bu etkinlikler, çocuğa yapıcı olmayı ve aklından geçirdiği yeni ve eşsiz şeyleri ifade etmeyi öğretir” (Johnson, 1965’den akt. Çapar, 2006).

1.3. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi

Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi, ABD’de Getty Güzel Sanatlar Eğitim Merkezi’nde 1982 yılında benimsenmiş bir sanat eğitimi yöntemidir. ÇASEY, sanat eserlerine odaklanarak estetik, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve uygulamalı çalışmaları olan dört disiplinin bir araya getirilmesidir (Subaşı, 2014).

Greer, Görsel Sanatlar Eğitimcileri için Getty Enstitüsü’nü planlarken müfredat hazırlama ve personel gelişimi için farklı programlara bakıldığında, sanatın bir akademik konu olarak kabul edilmesinin alandaki pek çok önemli yazarın paylaştığı bir düşünce olduğunu ve bu yazarların her birinin içerik merkezli bir yaklaşımın farklı bir yönünü savunduklarını belirtir. Örneğin, Lanier (1982) sanat eğitimi stüdyo uygulaması olmasını savunmakta, Chapman (1978; 1982) ise sanatın popüler kültürdeki rolünün anlaşılması gerektiğini vurgulamaktadır. Eisner’in (1972; 1982) alandaki teoriye yaptığı genel katkılar ve Feldman’ın (1967; 1982) sanat eleştirisini tanımlaması literatürün disiplin temelli bir görüşe yönelmesini sağlamıştır. Literatüre yapılan en önemli katkılardan biri de Efland’ın (1976) sanat okullarını sanat dünyasından ayıran okul sanatı tarzı konusundaki açıklaması ve aralarında herhangi bir ilişkinin olup olmadığını sorgulamasıdır. Sanat eğitiminin estetik odağının çoğunu yerleştiren Broudy (1972; 1983) ve Smith’in (1971; 1983) çalışmaları da disiplin temelli literatürün parçası olan görüşleri savunmaktadır. Erickson (1977; 1979; 1983) sanat eğitiminde sanat tarihinin rolünü tanımlamakta ve tarih konusundaki bu vurgu konuya daha geniş kapsamlı bir perspektif getirmektedir (Akt.Greer, 1984, s. 213).

ÇASEY’in içeriğini oluşturan dört disiplin şöyledir:

Uygulamalı Çalışmalar: Görsel Sanatların resim, heykel, grafik, seramik vb. alanlarında araçla ve gereçle çalışmayı gerektiren uygulamaya dayanan alan.

Sanat Eleştirisi: Sanat yapıtlarını inceleyip, onlardan tat ve zevk aldığımız bu yönlerde eleştiriye varan alan.

Sanat Tarihi: Kùltürler içinde sanatın değişimini inceleyip tarihsel süreçle bağlantılı olarak sanatı irdeleyen kültürel alan.

Estetik: Doğada ve sanatta güzeli arayan, sanat nedir ve ne içindir sorularını tartışan alan (Kırışoğlu, 2005).

1.4. Problem

San (1979) “Yaratıcılık, İki Düşünce Biçimi ve Çocuğun Yaratıcılığı” adlı makalesinde, 12-14 yaş grubu çocukların imgesel düşünme basamağındaki düşünme alışkanlıklarını iyice yadsıdıklarını ve genel bir şema ile yetinmeden aslına benzer resimler çizmeye çalıştıklarını ifade eder. Bunun sonucunda da kopyacılığa yöneldikleri, hazır biçimleri çizmeyi yeğledikleri ve imgesel düşünme alışkanlıklarını giderek yitirdiklerini belirtilmektedir.

Okul öncesi dönemde çocuğun resimlerinde görülen yaratıcılığın, okula başladığı ve devam ettiği süreç içerisinde gitgide azaldığı gözlenmektedir. Yolcu (2009), okulun somut yaklaşımlarının ağır bastığı bir ortam olmasından dolayı okul öncesindeki çocuğun coşku anlatımının okul döneminde yerini yavaş yavaş daha bir kuru anlatıma bıraktığını belirtir.

Torrance’ın gözlemlerine göre, birinci ve ikinci sınıflarda çocuklar bütün fantezileri ret ettiklerinden hayal güçlerinde gerilemeler olmaktadır. Özellikle altı sekiz yaş arası dönemde çocukların yaratıcılıkları, belli kalıplara sokulmak istendiğinden gerilemektedir. Calvin ve Mayer dokuz on yaş arasında çocukların hayal güçlerinde bir azalma olduğundan bahseder. Aynı şekilde Vernon’da ilköğretimin ilk kademesinde yapıcı hayal gücünün durgunluk dönemi yaşadığını ifade etmektedir (Akt. Argun, 2012).

Gençaydın’a göre temel eğitimin ortaokul çağı, çocuksu gerçekçilikten eleştirel gerçekçiliğe geçiş ve entelektüel düşüncenin başlangıcı sayılmakla birlikte bu dönem aynı zamanda olumsuz bir haberinde işaretidir. Çocuksu heyecanın özgür evreninden fıskıran güven dolu anlatımcılığı tıkanmaya başlamıştır. Gelişimsel özelliğinden kaynaklanan eleştirici tavır kendisine yönelir ve yaptıklarının doğaya benzemediğini fark edince resimlerine çocuksu imgelerini de katar ya da yapamıyorum düşüncesine kapılabilir (Artut, 2009). Ortaokul çağı ön ergenlik dönemimdeki çocuk, soyut işlemler döneminin getirdiğı gelişimsel özellikler ile birçok alana ilgi duyup keşfetme arzusunda bulunurken çizimlerinde de yeni arayışlar ve keşifler içerisinde bulunmaya çalışır. Bu arayışlar içerisinde zaman zaman çocuksu öğelerle ile doğaya özgü gerçekçi öğeler arasında gelgitler yaşayabilirler. Onların bu arayışları doğru bir şekilde yönlendirilmeli ve desteklenmeli ki çalışmalarında yaratıcı özelliklere ulaşabilsinler.

Çocuğun eğitim süreci içerisinde aldığı sanat eğitiminde yaratıcılığının azalan değil artan bir grafikte artış göstermesi amaçlanmalıdır. Bunu sağlamanın en temel yollarından biride dersin amaç ve ilkelerine uygun bir şekilde öğretim yöntemleri kullanmaktır. Çocukların bazı dönemlerinde, görsel sanatlar eğitimi sürecinde ortaya koydukları ürünlerin taşıdığı yaratıcılık özellikleri cinsiyete göre farklılaşabilmektedir. Bunun dönemsel bir sorun mu yoksa uygulanan yöntemlerden kaynaklanan bir durum mu olduğuna dair araştırmalar yapılmasına gerek vardır. Bu ve bunun gibi sorunlardan yola çıkarak Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin, 7. Sınıf öğrencilerinin resimsel yaratıcılık düzeylerini cinsiyete göre farklı olarak etkileyip etkilemediğini belirlemek bu araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada Görsel sanatlar dersinde “ Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin” 7. sınıf öğrencilerinin resimsel yaratıcılığına getireceğı katkılarını, cinsiyet değişkenine göre

farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda ÇASEY'in deney grubundaki 7. sınıf kız öğrencilerin resimsel yaratıcılığına olumlu katkıları olduğu görülmüştür. Elde dilen bulgular, bulguların yorumu ve araştırma sonucunda yapılan öneriler alan yazına getireceği katkılar bakımından önemlidir.

1.6. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Görsel Sanatlar dersi eğitim sürecinde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin (ÇASEY), çocuğun resimsel yaratıcılığına getireceği katkıların cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranacaktır.

1. ÇASEY'in uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin RYT "Modelden Resim" boyutu toplam puanları ve alt boyutların puanları arasında cinsiyete göre anlamlı fark var mıdır?
2. ÇASEY'in uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin RYT "Öykü Resimleme" boyutu toplam puanları ve alt boyutların puanları arasında cinsiyete göre anlamlı fark var mıdır?
3. ÇASEY'in uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin RYT "Ezber Resim" boyutu toplam puanları ve alt boyutların puanları arasında cinsiyete göre anlamlı fark var mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada izlenen bilimsel yaklaşıma "araştırma modeli", araştırmanın "çalışma grubu", "veri toplama araçları" "verilerin analizi" gibi ayrıntılara yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Çalışmada yarı deneme modellerinden "sontest kontrol gruplu model" kullanılmıştır. Sontest kontrol gruplu modelde yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak kullanılır. Gruplara yalnızca son test uygulanır. Çoğu denemelerde öntest uygulaması ya olanaksız ya da gereksizdir. Grupların yansız atama ile oluşturulması deney öncesi benzerliği sağlamak için yeterli sayılabilir (Karasar, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, Edirne İli Keşan ilçesinde bulunan Rasim Ergene Ortaokulu'nun 2013- 2014 eğitim-öğretim yılında 7. sınıfına kayıtlı olan iki şubenin toplam 48 öğrencisinden oluşmaktadır. Bu sınıflar, yansız atama yoluyla deney ve kontrol grubu olarak ayrılmıştır. Deney grubunda 11 kız öğrenci ve 13 erkek öğrenci ile toplamda 24 öğrenci, kontrol grubunda 13 kız öğrenci ve 11 erkek öğrenci ile toplamda 24 öğrenci bulunmaktadır. Çalışma 14 hafta boyunca haftada bir ders saati olarak yapılmıştır. Çalışmanın ilk haftası gruplara demografik bilgilerin yer aldığı kişisel bilgi formları uygulanmıştır. Daha sonra 10 hafta süresince Deney grubuna Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi doğrultusundaki etkinlikler ile hazırlanan bir öğretim, Kontrol grubuna ise geleneksel öğretim yöntemine dayalı sadece uygulamalı etkinlikler ile hazırlanan bir öğretim yapılmıştır. Çalışmanın son üç haftası gruplara "Resimsel Yaratıcılık Testi" uygulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Veri toplama araçları olarak:

- 1) Demografik bilgilerin yer aldığı kişisel bilgi formu,

2) Yolcu (2001), tarafından geliştirilen “Resimsel Yaratıcılık Testi”, kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, ailenin sosyo ekonomik durumu, ailenin eğitim durumu vb. bilgiler yer almıştır.

2.3.2. Resimsel Yaratıcılık Testi

“Resimsel Yaratıcılık Testi” Yolcu (2001) tarafından geliştirilmiştir. Bu çalışmada katılımcı grupların resimsel yaratıcılık düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. “Resimsel Yaratıcılık Testi” “Modelden Resim”, “Ezbere Resim” ve “Öykü Resimleme” alt boyutlarından oluşmaktadır.

Sanatsal yaratma süreci bir sorun çözme süreci olduğu gerçeğinden hareketle; sanatta çözülen sorunlar, bir anlamda da sanatsal yaratıcılığın belirleyici öğeleri olarak kabul edilebilir. O halde, nedir sanatsal sorunlar? Bu soruya verilecek her cevap, ölçülmesi gereken sanatsal yaratıcılığın belirleyicisi olacaktır. Bunlar da, genel hatlarıyla (Yolcu, 2001);

- Estetik bütünlük,
- Özgünlük,
- Hayal gücü
- Konuyu ifade gücü,
- Teknik beceridir.

Bu belirlemeleri yaptıktan sonra, Yolcu (2001), 12-15 yaş çocuklarının genel gelişimleri (bedensel, psikolojik, bilişsel, toplumsal vb.) yanında, grafiksel gelişimleri, resim özellikleri, resim yapma yaklaşımları ve okul programların da dikkate alınarak bir ölçek hazırlanması amacıyla çeşitli çalışmalar yapıldığını belirtir. Çalışmalar sonucunda testi oluşturmak için 12-15 yaş grubu ilköğretim çağı çocukları için uygun olan “Ezbere Resim”, “Modelden Resim” ve “Öykü Resimleme” konuları seçilmiştir.

Yolcu (2001,) tarafından geliştirilen ve daha önce uygulanan Resimsel Yaratıcılık Testi için bu ilk uygulama esnasında testin güvenilirlik analizi yapılarak testin güvenilirliğinin saptanması çalışması yapılmıştır. Bu amaçla, SPSS for Windows istatistik paket programı kullanılarak, bilgisayar ortamında testin iç tutarlık katsayıları ve madde analiz işlemleri yapılmıştır. RYT'nin iç tutarlık katsayılarının hesaplanmasında, iki ayrı yöntem izlenmiştir. İlk yöntemde her bir sorunun varyansına dayalı Crombach Alpha Katsayısı bulunmuştur. İkinci yöntemde (Split-Half) ise, test iki ayrı yarıya ayrılarak iç tutarlık katsayıları bulunmuştur. Bu amaçla hem Spearman-Brown hem de Guttman Teknikleri kullanılmıştır. Testin iç tutarlığı, Crombach Alpha Tekniği'ne göre maksimum. 86'dır. Minimum iç tutarlık ise hem Guttman hem de Spearman-Brown tekniklerinde. 74'dür. Elde edilen bu sonuçlar, RYT'nin yüksek bir güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Yolcu, 2001).

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli veriler, 2013-2014 eğitim öğretim yılı güz döneminde 14 ders saati süresinde toplanmıştır.

- Araştırmada ilk hafta deney ve kontrol gruplarına ait demografik bilgileri elde etmek amacıyla kişisel bilgi formu uygulanmıştır.
- Araştırmanın ikinci haftası itibari ile beş hafta süresince deney grubunda “İzlenimler” etkinliğine dair çalışmaların yer aldığı CASEY'e dayalı bir ders planı, kontrol grubunda da aynı etkinliğe dair geleneksel yöntemeye uygun uygulamalı çalışmaların yer aldığı bir ders planı uygulanmıştır.
- Araştırmanın yedinci haftası itibari ile beş hafta süresince deney grubunda “Bil-Bul” etkinliğine dair çalışmaların yer aldığı CASEY'e dayalı bir ders planı, kontrol

grubunda da aynı etkinliğe dair geleneksel yönetime uygun uygulamalı çalışmaların yer aldığı bir ders planı uygulanmıştır.

- Araştırmanın on ikinci haftasında RYT'nin "Modelden Resim" boyutu, on üçüncü haftasında RYT'nin "Öykü Resimleme" boyutu, on dördüncü haftasında RYT'nin "Ezber Resim" boyutu sırası ile uygulanmıştır.

Çalışma sonrasında "Resimsel Yaratıcılık Testi" uygulamaları üç alan uzmanı tarafından önceden hazırlanan değerlendirme formlarına göre değerlendirilmiştir. Değerlendirme formlarında bulunan veriler SPSS programına aktarılmıştır ve ardından verilerin analizi gerçekleştirilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin toplanmasında, 3 kodlayıcı sürece dahil olmuş ve 3 farklı gözlem puanları değerlendirmeye dahil edilmiştir. Verilerin analizi aşamasında, güvenilirliği sağlamak için 3 kodlayıcının oluşturduğu veri setleri üzerinden her bir alt boyut ve testlerin bütününe ilişkin ortalama puanlar hesaplanmış ve analizler ortalama puanlar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Parametrik testleri gerçekleştirebilmek için grup büyüklükleri 20'den fazla olması beklenmektedir. Deney ve kontrol gruplarının 24'er kişiden oluşması bu koşulu sağlamaktadır. Fakat cinsiyet değişkenine göre farklılık analizinde bu sayının düşmesi (deney grubu 11 kız, 13 erkek, kontrol grubu 13 kız, 11 erkek) bu koşulun sağlanmadığının göstergesidir. Buradan hareketle cinsiyet değişkenine ilişkin farklılık analizlerinde parametrik olmayan testler kullanılmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre farklılık analizlerinde Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. ÇASEY ve Geleneksel Yöntemin Resimsel Yaratıcılık Üzerindeki Etkilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu aşamasında ÇASEY ve Geleneksel yöntemin resimsel yaratıcılık üzerindeki etkilerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

3.1.1. ÇASEY ve Geleneksel Yöntemin Resimsel Yaratıcılık Testi Modelden Resim Boyutu Üzerindeki Etkisinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Tablo 1: Kontrol Grubunun "Modelden Resim Boyutu" Resimsel Yaratıcılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi (Mann-Whitney U Testi Sonuçları)

Modelden Resim Alt Boyutları	Cinsiyet	n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	Z	p
Estetik Düzenleme	Kız	13	15.46	201.00	33	-2.262	0.024
	Erkek	11	9.00	99.00			
	Toplam	24					
Yeniden Biçimleme	Kız	13	12.92	168.00	66	-0.326	0.744
	Erkek	11	12.00	132.00			
	Toplam	24					
Modelden Resim Toplam Puan	Kız	13	14.69	191.00	43	-1.66	0.097
	Erkek	11	9.91	109.00			
	Toplam	24					

Kontrol grubunun “Modelden Resim” boyutunun alt boyutlarına dair bulgulara bakıldığında “Yeniden Biçimlendirme” alt boyutu ($U=66,0$; $p>.05$) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu sonuca göre kız ve erkek öğrencilerin “Yeniden Biçimlendirme” alt boyutu resimsel yaratıcılık düzeylerinin birbirine benzer olduğu şeklinde yorumlanabilir. Diğer bir alt boyut olan “Estetik Düzenleme” ($U=33,0$; $p<.05$) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık görülmektedir. Bu sonuç kız öğrencilerin “Estetik Düzenleme” alt boyutuna dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Kontrol grubunun “Modelden Resim” toplam puanlarına bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla puanlar aldığı görülmektedir. Ancak istatistiki açıdan bakıldığında kontrol grubunun “Modelden Resim” toplam puanları ($U=43,0$; $p>.05$) arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Bu sonuca göre kız ve erkek öğrencilerin bu boyuta dair resimsel yaratıcılıklarının benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 2: *Deney Grubunun “Modelden Resim Boyutu “Resimsel Yaratıcılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi (Mann-Whitney U Testi Sonuçları)*

Modelden Resim Alt Boyutları	Cinsiyet	n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	Z	p
Estetik Düzenleme	Kız	11	15.00	165.00	44	-1.6	0.11
	Erkek	13	10.38	135.00			
	Toplam	24					
Yeniden Biçimleme	Kız	11	10.86	119.50	53.5	-1.065	0.287
	Erkek	13	13.88	180.50			
	Toplam	24					
Modelden Resim Toplam Puan	Kız	11	13.05	143.50	65.5	-0.348	0.727
	Erkek	13	12.04	156.50			
	Toplam	24					

Deney grubunun “Modelden Resim” boyutunun alt boyutlarına dair verilere bakıldığında “Estetik Düzenleme” alt boyutu ($U=44,0$; $p>.05$) ve “Yeniden Biçimleme” alt boyutu ($U=53,5$; $p>.05$) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık görülmemektedir.

Deney Grubunun “Modelden Resim” boyutu toplam puanları ($U=65,5$; $p>.05$) arasında cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı farklılık görülmemektedir. Bu sonuca göre Deney Grubu kız ve erkek öğrencilerinin “Modelden Resim” boyutuna dair resimsel yaratıcılıkları benzer düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Bu sonuçlara göre kız ve erkek öğrencilerin bu boyuta ve alt boyutlara dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

3.1.2. ÇASEY ve Geleneksel Yöntemin Resimsel Yaratıcılık Testi Öykü Resimleme Boyutu Üzerindeki Etkisinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Tablo 3: Kontrol Grubunun “Öykü Resimleme Boyutu “Resimsel Yaratıcılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi (Mann-Whitney U Testi Sonuçları)

Öykü Resimleme Alt Boyutları	Cinsiyet	n	MeanRank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	p
Konuyu İfade Gücü	Kız	13	13.58	176.50	57.5	-0.816	0.415
	Erkek	11	11.23	123.50			
	Toplam	24					
Estetik Düzenleme	Kız	13	14.38	187.00	47	-1.425	0.154
	Erkek	11	10.27	113.00			
	Toplam	24					
Teknik Yeterlik	Kız	13	15.81	205.50	28.5	-2.522	0.012*
	Erkek	11	8.59	94.50			
	Toplam	24					
Özgünlük	Kız	13	15.04	195.50	38.5	-1.96	0.051
	Erkek	11	9.50	104.50			
	Toplam	24					
Öykü Resimleme Toplam Puan	Kız	13	14.46	188.00	46	-1.478	0.139
	Erkek	11	10.18	112.00			
	Toplam	24					

Kontrol grubunun “Öykü Resimleme” boyutunun alt boyut verilerine bakıldığında “Konuyu İfade Gücü” alt boyutu ($U=57,5$; $p>.05$), “Estetik Düzenleme” alt boyutu ($U=47,0$; $p>.05$) ve “Özgünlük” alt boyutu ($U=38,5$; $p>.05$) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu sonuçlara göre kız ve erkek öğrencilerin bu alt boyutlara dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir. “Öykü Resimleme” boyutunun bir diğer alt boyutu olan “Teknik Yeterlik” ($U=28,5$; $p<.05$) alt boyutunun puanları arasında ise istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık görülmektedir. Kız öğrencilerin bu boyuta dair puanları erkek öğrencilere göre daha fazladır. Bu sonuç doğrultusunda, Kontrol Grubu kız öğrencilerinin bu alt boyuta dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Kontrol grubunun “Öykü Resimleme” toplam puanları ($U=46,0$; $p>.05$) arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu sonuç doğrultusunda kız ve erkek öğrencilerin “Öykü Resimleme” boyutuna dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

Tablo 4: *Deney Grubunun “Öykü Resimleme Boyutu” Resimsel Yaratıcılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi (Mann-Whitney U Testi Sonuçları)*

Öykü Resimleme Alt Boyutları	Cinsiyet	n	MeanRank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	p
Konuyu İfade Gücü	Kız	11	14.91	164.00	45	-1.554	0.12
	Erkek	13	10.46	136.00			
	Toplam	24					
Estetik Düzenleme	Kız	11	17.64	194.00	15	-3.447	0.001*
	Erkek	13	8.15	106.00			
	Toplam	24					
Teknik Yeterlik	Kız	11	14.59	160.50	48.5	-1.406	0.16
	Erkek	13	10.73	139.50			
	Toplam	24					
Özgünlük	Kız	11	17.00	187.00	22	-2.944	0.003*
	Erkek	13	8.69	113.00			
	Toplam	24					
Ezbere Resim Toplam Puan	Kız	11	16.64	183.00	26	-2.642	0.008*
	Erkek	11	9.00	117.00			
	Toplam	24					

Deney grubunun “Öykü Resimleme” boyutunun alt boyutlarının bulgularına bakıldığında “Estetik Düzenleme” alt boyutu ($U=15,0$; $p<.05$) ve “Özgünlük” alt boyutu ($U=22,0$; $p<.05$) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda kız öğrencilerin bu alt boyutlara dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha fazla gelişme gösterdiği söylenebilir. Deney grubunun “Öykü Resimleme” boyutunun diğer alt boyutlarının bulgularına bakıldığında “Konuyu İfade Gücü” alt boyutu ($U=45,0$; $p>.05$) ve “Teknik Yeterlik” alt boyutu ($U=48,5$; $p>.05$) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu bulgulara göre, Deney Grubu kız ve erkek öğrencilerinin bu alt boyutlara dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Deney grubunun “Öykü Resimleme” toplam puanları ($U=26,0$; $p<.05$) arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık vardır. Bu boyutun toplam puanlarına bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla puanlar aldığı görülmektedir. Bu bulgulara göre, Deney Grubu kız öğrencilerinin “Öykü Resimleme” boyutuna dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin, erkek öğrencilere göre daha fazla gelişme gösterdiği söylenebilir.

3.1.3. ÇASEY ve Geleneksel Yöntemin Resimsel Yaratıcılık Testi Ezbere Resim Boyutu Üzerindeki Etkisinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Tablo 5: Kontrol Grubunun “Ezber Resim Boyutu” “Resimsel Yaratıcılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi (Mann-Whitney U Testi Sonuçları)

Ezber Resim Alt Boyutları	Cinsiyet	n	MeanRank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	p
Konuyu İfade Gücü	Kız	13	13.65	177.50	56.5	-0.887	0.375
	Erkek	11	11.14	122.50			
	Toplam	24					
Estetik Düzenleme	Kız	13	15.04	195.50	38.5	-1.921	0.055
	Erkek	11	9.50	104.50			
	Toplam	24					
Teknik Yeterlik	Kız	13	14.65	190.50	43.5	-1.651	0.099
	Erkek	11	9.95	109.50			
	Toplam	24					
Özgünlük	Kız	13	10.77	140.00	49	-1.324	0.185
	Erkek	11	14.55	160.00			
	Toplam	24					
Ezber Resim Toplam Puan	Kız	13	14.62	190.00	44	-1.596	0.11
	Erkek	11	10.00	110.00			
	Toplam	24					

Kontrol grubunun “Ezber Resim” boyutunun alt boyutlarına dair verilere bakıldığında “Konuyu İfade Gücü” alt boyutu ($U=56,5$; $p>.05$), “Estetik Düzenleme” alt boyutu ($U=38,5$; $p>.05$), “Teknik Yeterlik” alt boyutu ($U=43,5$; $p>.05$) ve “Özgünlük” alt boyutu ($U=49,0$; $p>.05$) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu bulgulara göre kız ve erkek öğrencilerin bu alt boyutlara dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

Kontrol grubunun “Ezber Resim” toplam puanları ($U=44,0$; $p>.05$) arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu sonuç doğrultusunda kontrol grubu kız ve erkek öğrencilerin “Ezber Resim” boyutuna dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

Tablo 6: Deney Grubunun “Ezbere Resim Boyutu” Resimsel Yaratıcılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi (Mann-Whitney U Testi Sonuçları)

Ezbere Resim Alt Boyutları	Cinsiyet	n	MeanRank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	p
Konuyu İfade Gücü	Kız	11	16.18	178.00	31	-2.429	0.015*
	Erkek	13	9.38	122.00			
	Toplam	24					
Estetik Düzenleme	Kız	11	15.86	174.50	34.5	-2.186	0.029*
	Erkek	13	9.65	125.50			
	Toplam	24					
Teknik Yeterlik	Kız	11	17.23	189.50	19.5	-3.077	0.002*
	Erkek	13	8.50	110.50			
	Toplam	24					
Özgünlük	Kız	11	16.41	180.50	28.5	-2.542	0.011*
	Erkek	13	9.19	119.50			
	Toplam	24					
Ezbere Resim Toplam Puan	Kız	11	17.18	189.00	20	-2.994	0.003*
	Erkek	13	8.54	111.00			
	Toplam	24					

Deney grubunun “Ezbere Resim” alt boyutundan elde edilen bulgulara bakıldığında, “Konuyu İfade Gücü”(U=31,0; p<.05), “Estetik Düzenleme”(U=34,5; p<.05), “Teknik Yeterlik”(U=19,5; p<.05) ve “Özgünlük”(U=28,5; p<.05) alt boyutları puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık görülmektedir. Tüm bu alt boyutlarda kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha fazla puan almışlardır. Bu sonuçlar doğrultusunda Deney Grubu kız öğrencilerinin “Ezbere Resim” alt boyutuna dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin, erkek öğrencilere göre daha fazla gelişme gösterdiğini söyleyebiliriz.

Deney grubunun “Ezbere Resim” boyutunun toplam puanları (U=20,0; p<.05) arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık görülmektedir. Deney grubu kız öğrencilerinin “Ezbere Resim” boyutu puanları erkek öğrencilere göre daha fazladır. Bu sonuç doğrultusunda kız öğrencilerin “Ezbere Resim” boyutuna dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha fazla gelişme gösterdiğini söyleyebiliriz.

3.2. Tartışma ve Sonuç

Çalışmanın birinci alt amacı olan ÇASEY’in uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin RYT “Modelden Resim” boyutu toplam puanları ve alt boyutların puanları arasında cinsiyete göre anlamlı farkın olup olmadığına dair bulgular incelendiğinde; ÇASEY ve geleneksel yöntemin uygulandığı gruplarda RYT’nin “Modelden Resim” boyutu resimsel yaratıcılık düzeyinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Diğer bir deyişle ÇASEY’e dair etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemle dair etkinliklerin uygulandığı kontrol grubunun bu boyuta dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin benzer düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

San (1979) “Yaratıcılık, İki Düşünce Biçimi ve Çocuğun Yaratıcılığı” adlı makalesinde, 12-14 yaş grubu çocukların imgesel düşünme basamağındaki düşünme

alışkanlıklarını iyice yadsıdıklarını ve genel bir şema ile yetinmeden aslına benzer resimler çizmeye çalıştıklarını ifade eder. Bu ifade den yola çıkarsak bu araştırmada da 13 yaş grubu çocuklarla çalışılmıştır ve çocuklar önlerine konan objelerden yola çıkarak nesnelere görüldüğünden farklı algılayarak bir kompozisyon oluşturma yolunu seçmek yerine objeleri görüldüğü şekli ile aslına sadık kalarak çizmeye çalışmışlardır. Bu durumda Modelden Resim boyutu resimsel yaratıcılık düzeyinin deney ve kontrol gruplarında uygulanan farklı yöntemlere rağmen, gruplarda cinsiyete göre bir farklılaşmaya ulaşılmadığı sonucuna varıldığı söylenebilir.

Çalışmanın ikinci alt amacı olan ÇASEY'in uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin RYT "Öykü Resimleme" boyutu toplam puanları ve alt boyutların puanları arasında cinsiyete göre anlamlı farkın olup olmadığına dair bulgular incelendiğinde; ÇASEY ve geleneksel yöntemin uygulandığı gruplarda RYT'nin "Öykü Resimleme" boyutu resimsel yaratıcılık düzeyinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle ÇASEY'in uygulandığı deney grubunun resimsel yaratıcılık düzeyinin cinsiyete göre farklılaştığını ve deney grubundaki kız öğrencilerin bu boyuta dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Bu sonuca ulaşmanın sebebi kız öğrencilerin ÇASEY etkinliklerinde daha katılımcı davranış göstermeleri olabilir. ÇASEY'in uygulandığı deney grubunda etkinlikler boyunca tüm öğrencilerin eşit oranda katılım göstermeleri sağlanmış ancak kızların erkek öğrencilere oranla daha fazla ilgili oldukları gözlenmiştir.

Kontrol grubundaki kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla puanlar aldığı görülmüş ancak kızların ve erkeklerin puanları arasında anlamlı bir fark oluşmamıştır. Geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunda ise kız ve erkek öğrencilerin bu boyuta dair resimsel yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmamasından dolayı her iki cinsiyetin bu boyuta dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin benzer olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışmanın üçüncü alt amacı olan ÇASEY'in uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin RYT "Ezber Resim" boyutu toplam puanları ve alt boyutların puanları arasında cinsiyete göre anlamlı farkın olup olmadığına dair bulgular incelendiğinde; ÇASEY ve geleneksel yöntemin uygulandığı gruplarda RYT'nin "Ezber Resim" boyutu resimsel yaratıcılık düzeyinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle ÇASEY'e dair etkinliklerin uygulandığı deney grubunun resimsel yaratıcılık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığını ve deney grubundaki kız öğrencilerin bu boyuta dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin erkek öğrenciler göre daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Bu sonuca ulaşmanın sebebi ÇASEY etkinliklerine daha fazla ilgi duyan kız öğrencilerin kompozisyonlarını oluşturmada erkek öğrencilere oranla daha farklı yorumlama yöntemlerini ve anlatım yollarını tercih etmeleri olabilir. Kız öğrenciler bu boyutun uygulanması aşamasında onlara verilen konuları farklılaştırma çabasında bulunduğu gözlenirken erkek öğrencilerin böyle bir çaba içerisinde çok fazla bulunmadıkları konuyu herkesin algılayabileceği şekilde resmetmeyi tercih ettikleri gözlenmiştir.

Geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunda ise kız ve erkek öğrencilerin resimsel yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ve her iki cinsiyetin bu boyuta dair resimsel yaratıcılık düzeylerinin benzer olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma sonuçlarına, cinsiyet değişkeni üzerindeki etkileri bakımından bakıldığında, ÇASEY'in Deney Grubundaki kız öğrenciler üzerinde, erkek öğrencilere göre "Öykü Resimleme" ve "Ezber Resim" boyutlarında daha olumlu etkiler yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Deney grubunda ÇASEY ile ilgili etkinlikler yürütülürken öğrencilerin derse katılımlarına dair gözlemlerde kız öğrencilerin derslere katılımlarında duyarlıklarının daha

fazla olduğu ve ilgilerinin yoğun olduğu gözlenmiştir. Etkinlikler kız öğrencilerin ilgisini erkek öğrencilere oranla daha çok çekmiştir. Ancak erkek öğrenciler ders etkinliklerine karşı tamamen ilgisiz kalmamışlar, sadece kız öğrencilere kıyasla ilgileri daha az olmuştur.

3.3. Öneriler

1- Bu araştırmada ÇASEY'in resimsel yaratıcılığa katkısının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma etkileri 7. sınıf ve 13 yaş grubu öğrencileri üzerinde incelenmiştir. Bu konu üzerinde yapılacak diğer çalışmalarda farklı yaş grupları üzerinde de ÇASEY'in resimsel yaratıcılığa katkısının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma etkileri incelenebilir.

2- ÇASEY'in erkek öğrencilerin resimsel yaratıcılığına katkısını artırmak adına erkek öğrencilerin daha fazla ilgisini çekebilecek etkinlik düzenlemeleri yapılmasına dikkat edilmelidir. Bu çalışmadaki yaş grubundaki erkek öğrencilerin içinde buldukları ön ergenlik döneminin ilgi alanlarından olan kahramanlık, macera vb. gibi konulara olan ilgileri ile ilgili etkinlik düzenlemeleri yapılabilir.

3- ÇASEY'in resimsel yaratıcılığa katkıları cinsiyet değişkenine göre incelenmesi farklı sosyo-ekonomik düzeyde öğrencilerin yer aldığı kategorilerde de incelenebilir. Böylece ÇASEY'nin farklı sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin resimsel yaratıcılığına katkılarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya çıkarılabilir.

4- ÇASEY'in okullarda daha etkili bir şekilde işlenebilmesi adına Görsel Sanatlar dersleri için gerekli olan atölye ve donanım imkânları yeterince sunulmalıdır. Atölyelerde sanat tarihi köşeleri, sanatçıların, sanat akımlarının vb. dönemlerinin yer aldığı köşeler ve benzeri bölümler yer almalı. Ayrıca bilişim teknolojilerinden yeterince yararlanmalı ve özellikle müze ziyaretleri imkanı olmadığı zamanlarda sanal müze gezileri ile bu alandaki eksiklik giderilebilir.

KAYNAKÇA

- Argun, Y. (2012). *Okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eğitimi*. İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çapar, M. (2006). *Temel eğitimde 9-12 yaş çocuklarda üç boyutlu çalışmaların yaratıcılık eğitimine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirel, Ö. (1993). *Genel öğretim yöntemleri*. Ankara: Usem Yayınları.
- Greer, D. (1984). Discipline-based art education: approaching art as a subject of study. *Studies In Art Education*, 25 (4), s.212-218.
- Erinç, S. (2004). *Sanatın boyutları*. Ankara: Ütopya.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik.
- Kırıçoğlu, O. (2005). *Sanatta eğitim (Görmek öğrenmek yaratmak)*. Ankara: Pegama Yayıncılık.
- San, İ. (1979). Yaratıcılık iki düşünce biçimi ve çocuğun yaratıcılığı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (4), s.77-190.
- San, İ. (1979). *Sanatsal yaratma, çocukta yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Subaşı, S. (2014). *Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin çocuğun resimsel yaratıcılığına katkıları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Yolcu, E. (2001). *Sol yanlı çocuklarda sanatsal yaratıcılık*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Yolcu, E. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Nobel.